

Изобразителното изкуство въздейства върху познавателната и емоционалната сфера на човека, и е специфична форма на интеграция на психическата дейност на човека. То има изключително положително влияние за развитие и изграждане на личността, именно заради своята мултифункционалност. При изобразителна дейност можем да намерим много връзки за въздействие и богата гама от умения, които да се прилагат за улесняване на приобщаването на индивида към определена среда. Именно поради тази особеност, когато възпитаваме чрез изкуство, имаме възможност да използваме много интеграционни връзки. Можем да кажем, че главните функции, които са от значение при работата са възпитаващата, образователно-познавателната и развиващата. Те са основополагащи и главни при формирането на личността на детето и способстват за развитието на естетически възприятия, естетически чувства, форми, отношения.

В процеса на развитие на детските творчески способности важно място заема комплексно-интегралния подход. Той най-ефективно разкрива и използва връзките и взаимодействието между изобразителните дейности. При развитие на детските творчески възможности се изисква тясна връзка на детето с живота, натрупване на опит и впечатления от света около тях, като основен източник на вдъхновение.

Има три главни варианта на интеграция на комплексната организация на образователния процес по изобразителна дейност – психична, познавателна и методическа. По този начин децата се подготвят да изразят самостоятелно себе си – това е необходимата практическа подготовка за осъществяване на взаимодействие между собственото възприятие и самата творческа дейност. Така се засилва интереса и се постига една по висока активност на децата, което стимулира интелектуалното им развитие. Чрез целенасочени контакти с произведенията на изобразителното изкуство учениците се научават да учат и узвояват умения, за да живеят по-добре и достойно в обществото. За това е необходимо децата да бъдат запознавани още от най-ранна възраст с различни произведения на изкуството и частни и обществени културни средища – музеи, експозиции и галерии.

В обучението изобразителното изкуство може да има възпитателни, образователно-познавателни и развиващи функции. То може да спомага за усвояването на знания, развиването на уменията да се разсъждава, подобряване на общуването и усвояването на речта. Важно е да се обърне внимание и на възможностите за развитие на чувствеността и отношението към красивото и изящното на човека посредством изкуството. То може да е средство за формиране на способност за възприемане на действителността, за наблюдаване на заобикалящия ни свят. Осъществяването на интеграционни връзки в обучението между изобразителните дейности способства за

развитие на естетически възприятия, естетически чувства, форми, отношения и дават стимул за творческото и личностното изграждане на детето още от най-ранна възраст.

Интегралният подход има широко приложение при стимулиране на изобразително-творческата активност на децата в процеса на педагогическо взаимодействие. Основните му цели в обучението по изобразителни дейности са:

- усвояване на знания и умения с по-малко усилия и напрежение,
- по не принудено усвояване на знания от други направления и преноса им от една дейност в друга;
- стимулиране на изобразителната активност и повишаване на качеството на изобразителните резултати;

Така децата усвояват на практика всичко необходимо за осъществяване на своята изобразително-творческа дейност и засилва интереса им за контакт с заобикалящия ги свят, което ще допренесе за по-доброто му опознаване и стимулиране на тяхното интелектуално развитие. Интеграционните връзки, при възпитанието чрез изобразителна дейност може да се разглеждат на три нива :

1. Глобално - най-общо, състои се от дейности свързани с естетическо възприемане на действителността, възприемане на произведения на изкуството и самата изобразителна дейност, която отразява впечатленията и отношенията към действителността;
2. Външно – за което най-важно е осъществяването на интеграция между видовете дейности и изкуства, разглеждани като продукт на тези дейности (изобразителното изкуство и изобразителната дейност, музикалото възпитание и музиката, развитието на свързана реч и литературата и т.н.)
3. Вътрешно – тя се осъществява между видовете изобразително изкуство, различните жанрове и изобразителни дейности, както и организационните форми и ситуации за формиране и организиране на художествена дейност.

Изобразителното изкуство в голяма степен съдейства за усъвършенстване на

емоционално-волевата и двигателно моторната сфера. Основната задача, е не само децата да се научат да изобразяват различни предмети и явления, но и по оптимален начин изкуството да бъде използвано като средство за преодоляване или намаляване на недостатъците присъщи на децата. Развиване на интереса към целенасочена дейност, към новите знания, овладяването на говорима реч по слух и възможността за разбирането ѝ, както и използването на други символи е предпоставка за овладяване на начални знания по писане, четене, смятане, развиването на финната моторика на ръката и координация на око-ръка.

Включването на речта в познавателните процеси, които са необходими за извършването на изобразителна дейност, оказва положително влияние на развитието на детската личност.

Речта на учителя, на учениците и на самото дете организира и активизира мисленето му, помага при установяване на смисловите връзки между частите на възприемания материал и при определяне на поредността на необходимите действия.

По време на часа по изобразително изкуство се формират понятия, които са свързани с изобразителния процес – шарка, линия, ивица, контур, симетрия и др., осъществява се натрупване на думи, които характеризират предмета или неговите черти, пространствените отношения, както и самото действие. Едновременно с конкретните думи учениците усвояват и такива понятия като форма, големина, цвят, разположение и др. Цялостното изследване на обектите помагат на учениците по-бързо и по-добре да усвоят словесните обозначения и да развият речника си и да разширят запаса си от думи за характеризиране на признаците на обектите.

Развитието на изобразителните способности на децата са тясно свързани с езиковата им активност и с възприемане на произведенията на художествената литература. С богатата си образност и емоционалност литературните творби стимулират развитието на детското въображение, допринасят за обогатяване на емоционалните преживявания и за формирането на естетическо отношение. Поради способността на децата да се вживяват във въображаемите обстоятелства при възприемане и изпълнение на литературни произведения, при тях възниква и потребността от творчество – да измислят и да създават нещо ново. Именно интеграционните връзки между литературата и изобразителното изкуство дават възможност на детето не само да сътвори нещо ново, но и да го визуализира в картинен разказ.

Всяка детска рисунка е синтез. Тя разкрива познанията на детето за предмета и явлението, емоционалното състояние по време на рисуването и неговото отношение към изобразителния свят. Рисунката на детето отразява и психическата атмосфера около него. Когато рисува детето разкрива себе си. Смята се, че още в най-ранна възраст рисунката замества още недостатъчно развитата реч и служи за изразяване на мислите и чувствата. Формирането на умения за свързана реч трябва да се интегрира с изобразителното изкуство. Картината, рисунката, илюстрацията, комиксът стимулират детското мислене, като предизвикват минали асоциации. При насочването на активността към измисляне на нови и интересни случки, към продължаване на сюжета във времето, детското въображение става по-богато, все по-леко се окъсва от непосредствената нагледна опора, а картината постепенно се превръща само в повод, стимул да се разказва по темата, загатната чрез изображението.

Художествената илюстрация на дадено литературно произведение е допълнително средство, чрез което по-лесно се възприема съдържанието му. Възприемането ѝ подтиква личността към творческа дейност. В литературата образите се създават чрез различни изразни средства. Писателите използват богат запас от думи за изразяване на определено художествено съдържание. С такава цел се използват и образите на въображението. Всичко това ни дава основание да предположим, че е възможно чрез средствата на художествената образност, да се стимулира детското въображение в изобразителната дейност и обратно – от изобразителен образ да се създаде художествен текст.

При възприемане произведенията на изобразителното изкуство и при съставяне на разказ-описание, творчески разказ, разгръщане на диалог именно чрез тези произведения на изобразителното изкуство е необходимо да се прави правилен подбор на творбите, които ще се разглеждат от децата, за да се постигне добър резултат. Имаме на лице предоставяне на изключителни възможности за развитие и изгражда способности за художествено възприемане на света, а изображенията, поради голямото богатство от форми и цветове, са подходящи за развитие на творчеството, оригиналността, нестандартното мислене. Те развихрят въображението и оптимизират развитието на сързаната реч. Едно и също изображение, наблюдавано през различен интервал от време, при едно и също дете, предизвиква различни разкази.

Богатото онагледяване създава в децата желание да разказват, развива познавателните им интереси, подготвя ограмотяването с упражнения за правилно звукопроизношение, интонация, разнообразява съдържанието при сюжетните разкази.

Един от основните принципи в естетическото възпитание на децата е комплексното въздействие на видовете изкуства. По този начин едно изкуство усилва влиянието на друго, при което по-ярко се очертават неговите специфични условия

Друг похват за активизирането на творческото въображение на децата е музиката – слушането на музика по време на изобразителна дейност се явява като стимулатор, източник на творчество, чрез което се развива фантазията и нестандартното мислене. В художествената практика много често един вид асоциация преминава в друг вид и е налице ярко взаимодействие между музиката и изобразителното изкуство. В резултат на това се развива асоциативното мислене. Този начин на рисуване дава възможност за пълна изява на мисловните процеси, чувства и фантазия. В резултат на емоционалното въздействие на музикалната творба, децата си представят картини, образи, случки и ситуации и след това ги изобразяват. Възприемането на музикална творба действа развиващо, а при пресъздаването и със средства на изобразителното изкуство се допринася за разбиране на релацията между двете изкуства. Посредством музиката се активизира възприемането, съдейства се за обогатяването на представите. Изобразителните образи стимулират пълното възприемане на настроенята и чувствата, които музиката предава. При постоянство това подобрява чувствителността на децата, както спрямо музиката, така и спрямо “четенето” на образи. Така те съумяват да предават по-абстрактни и обобщени художествени образи.

Художествено-творческата дейност се основава на сензорните процеси, които позволяват разностранно изучаване на обекти и явления от действителността. За да може детето да предаде образите на предметите или явленията в художествена дейност, то трябва да ги възприема, да си е изградило представа за техните свойства, да направи сравнение, да установи сходство и различие. Всички тези операции спомагат за развитието на конгитивните структури на мозъка, които отговарят за конгитивното развитие. В процеса на художествено-творческа дейност се развива и въображението на детето, без което е немислимо осъществяването не само на художествена, но и на която и да е интелектуална дейност.